

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 209/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 16Co/16/2021-124 z 10. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 24. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu o neodkladnom opatrení v civilnom spore. Sťažovateľka žiada uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. Okresný súd uznesením z 8. októbra 2021 na návrh žalobkyne neodkladným opatrením sťažovateľke zakázal nakladať s bytom a chatou a žalobkyni uložil podať proti sťažovateľke žalobu o vrátenie týchto darovaných nehnuteľností. Okresný súd považoval za osvedčené, že žalobkyňa so svojim medzičasom zomrelým manželom sťažovateľke – ich dcére ešte v roku 2012 darovali tieto nehnuteľnosti s dojednaním, že aj naďalej budú byt užívať a sťažovateľka im bude pomáhať v starobe. Ďalej považoval za osvedčené, že pre vzájomné nezhody žalobkyňa v roku 2018 byt opustila, a napriek tomu, že sa do neho chcela vrátiť, nebolo jej to sťažovateľkou napriek viacerým pokusom v priebehu roka 2021 umožnené. Napokon považoval okresný súd za osvedčené, že byt bol ponúkaný na predaj. Okresný súd z toho dospel k záveru, že je potrebné dočasne upraviť pomery strán tak, aby sa v priebehu konania vo veci samej – o vrátenie daru nezmenili vlastnícke

vzťahy k nehnuteľnostiam, čo by zhoršilo právne postavenie žalobkyne. Podľa okresného súdu, ak sťažovateľka nemieni s bytom nakladať, zákaz uložený neodkladným opatrením ju vôbec neobmedzuje.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka bez právneho zastúpenia strohé odvolanie, v ktorom poprela tvrdenia žalobkyne o tom, že ju z bytu vyhnala a bráni jej v jeho užívaní. Osobitne poukázala na to, že okresný súd už o žalobe žalobkyne voči nej o vrátenie daru právoplatne rozsudkom z mája 2020 rozhodol. Žalobkyňa sa k odvolaniu sťažovateľky písomne vyjadrila.

4. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 10. januára 2022 potvrdil uznesenie okresného súdu. Stotožnil sa so závermi okresného súdu, ktorý považoval za osvedčené, že žalobkyňa sťažovateľke darovala byt, že medzi oboma stranami dochádza k nezhodám, ktoré môžu odôvodniť nárok žalobkyne na vrátenie daru, a že sťažovateľka má úmysel byt predať. Krajský súd sa rozsiahlo zaoberal predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím v spore žalobkyne a sťažovateľky o vrátenie daru a dospel k záveru, že nezakladá prekážku veci rozhodnutej, keďže žalobkyňa nárok na vrátenie daru odvodzuje od skutočností, ku ktorým malo dôjsť až v priebehu roka 2021, teda po tomto rozhodnutí. Vychádzajúc z argumentácie okresného súdu, po vyjadrení sa k námietkam sťažovateľky krajský súd uzavrel, že okresným súdom nariadené neodkladné opatrenie neprimerane nezasahuje do práv sťažovateľky. Krajský súd obdobne ako okresný súd uzavrel, že ak sťažovateľka v odvolaní tvrdí, že žalobkyňa v bývaní v byte nebráni, potom ani nemôže zamýšľať jeho predaj (hoci žalobkyňou okresnému súdu predložené inzeráty tomu nenasvedčujú), a ak sťažovateľka byt predať mieni, potom neodkladné opatrenie plní preventívny účel.

5. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napriek tomu, že 23. decembra 2021 sťažovateľku vyzval na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalobkyne, a to do desiatich dní od doručenia výzvy, ktorá však bola sťažovateľke doručená až 11. januára 2022 a ku ktorej sa sťažovateľka vyjadrila podaním prostredníctvom svojho advokáta 20. januára 2022, ktorým doplnila odvolanie a vyjadrila sa k vyjadreniu žalobkyne.

III.

6. Sťažovateľka namieta, že krajský súd nevyčkal s rozhodnutím do uplynutia lehoty na podanie vyjadrenia k vyjadreniu žalobkyne, čím jej bolo znemožnené vyjadriť sa k vyjadreniu žalobkyne. Toto považuje za závažné porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie, na rovnosť účastníkov konania a na vyjadrenie sa ku všetkým dôkazom a vyjadreniam. Zdôraznila, že týmto podaním doplnila nedostatočné a slabo vyargumentované odvolanie. Sťažovateľka namieta nesprávnosť a nedostatočné zdôvodnenie rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré vychádzalo len z nepravdivých tvrdení žalobkyne. Podľa sťažovateľky neboli splnené zákonné predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia.

IV.

7. K preskúmaniu porušenia základných práv neodkladným opatrením pristupuje ústavný súd zdržanlivo, vychádzajúc z toho, že zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia. Je tomu tak nielen preto, že nie je

opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, lebo ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 435/2021, I. ÚS 19/2020). Bez ohľadu na uvedené, aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

8. Z rozhodnutia okresného súdu a naň nadväzujúceho rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že boli zohľadnené tvrdenia sťažovateľky o tom, že žalobkyňa bývať v byte nebráni, a o tom, že už jeden spor o vrátenie darovaného bytu bol právoplatne rozhodnutý. Krajský súd na základe žalobkyňou predložených listín dospel k záveru o tom, že po predchádzajúcom rozhodnutí v spore o vrátenie daru mohlo dôjsť ku konaniu, ktoré osvedčuje danosť nároku žalobkyne proti sťažovateľke na vrátenie daru, a že sťažovateľka mieni týmto darom nakladať. Niet pochyb o tom, že dodržiavanie osobného záväzku sťažovateľky ohľadom spoluužívania nehnuteľnosti žalobkyňou a konanie sťažovateľky, ktoré podľa žalobkyne odôvodňuje jej nárok na vrátenie daru, sú spornými skutočnosťami. Ich vyriešenie však nemôže byť predmetom nielen konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ale ani predmetom konania o ústavnej sťažnosti. Krajským súdom prijaté predbežné (nie vec samu riešiace) a neodkladné (bez riadneho dokazovania prijaté) závery však vychádzajú z logickej úvahy, ktorá je v súlade so zmyslom a s účelom neodkladného opatrenia. Objektívne nemožno vylúčiť, že nárok žalobkyne voči sťažovateľke na vrátenie daru je daný, pričom neodkladné opatrenie sťažovateľku neobmedzuje v jej vlastníckych oprávneniach, ktoré sú v súlade s jej záväzkami tak, ako boli nesporne vyjadrené v darovacej zmluve. Odôvodnenie nariadenia neodkladného opatrenia v rozhodnutí krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu nemá znaky procesného excesu, čo vylučuje porušenie sťažovateľkou uvedeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

9. Prístup ústavného súdu k rozhodnutiam všeobecných súdov vychádza z toho, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy), teda aj sťažovateľkou uvedené práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorých porušenie namieta, sú zamerané na výsledok (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Tak je tomu aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá dospela k záveru, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa spravidla neaplikuje na rozhodovanie o neodkladných opatreniach (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. 10. 2009 vo veci MICALLEF v. MALTA, sťažnosť č. 17056/06, body 74 a 75).

10. Týmto východiskám zodpovedá aj úprava odvolacieho konania tak, ako je obsiahnutá v § 373 ods. 3 Civilného sporového poriadku, z ktorého vyplýva, že okresný súd doručí ostatným účastníkom odvolanie a len ak ide o odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve ich, aby sa k nemu vyjadrili v lehote nie kratšej ako desať dní. Podústavný právny predpis rozlišuje medzi

konečnými rozhodnutiami vo veci samej a inými rozhodnutiami, ktorým je aj rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Tým v konaní o odvolaní proti procesným uzneseniam redukuje prvky písomnej kontradiktórnosti. Krajský súd nad rámec tejto úpravy sťažovateľke umožnil, aby sa písomne vyjadrila nielen k okresným súdom vydanému neodkladnému opatreniu, ale aj k následnému vyjadreniu žalobkyne k jej odvolaniu. Krajskému súdu však nič nebránilo v tom, aby o odvolaní sťažovateľky bez porušenia jej práv priznaných Civilným sporovým poriadkom rozhodol bez toho, aby ju vyzýval na ďalšie vyjadrenie k vyjadreniu žalobkyne. Preto zo skutočnosti, že krajský súd v súlade so svojou výzvou nevyčkal na vyjadrenie sťažovateľky, nemožno vyvodit' porušenie jej osobitých základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy. To platí o to viac, že sťažovateľka všetky svoje námietky k rozhodnutiu okresného súdu nielenže mohla, ale hoc aj stroho, no výstižne vyjadrila v odvolaní.

11. Namietané rozhodnutie krajského súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, napriek tomu, že krajský súd nevyčkal na uplynutie ním samým stanovenej lehoty na vyjadrenie, nie je procesným excesom, ktorý by odôvodňoval porušenie ktorýchkoľvek zo sťažovateľkou uvedených základných práv. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu